Kustodju, liebes ta' Isqof, ikun f'din il-purċissjoni, ħiemel f'idejh Bambin. M'hux il-Bambin iż-żgħir tal-Milied, ġewwa l-benniena, imma Bambin ieħor, kbajjar, qiegħed fuq siġġu tad-deheb, b'idu l-waħda merfugħa 'l fuq, ibierek lin-nies ta' rieda tajba. Meta jaslu l-Grotta, il-Kustodju jqiegħed il-Bambin fuq l-artal u jbaħħru, u mbagħad id-Djaknu jaqra l-Evanġelju ta' dik inhar li jfakkar kif is-Saħrin sabu lil Ġesù tarbija u lil Ommu u tawh l-imħabbiet, u kemm ferħu meta rawh, għax kienu qatgħu xewqithom.

Il-għada fil-għodu jitkanta l-Matutin fil-knisja ta' Santa Katarina u wara toħroġ il-quddiesa l-kbira, li fiha jkantaw ir-Rħieb Franġiskani u t-tfal subjien ta' li "Scola Cantorum" tagħhom ta' Bet-Leħem u ta' Ġerusalem. Wara nofs inhar ikun hemm, fil-misraħ, il-banda tal-"Gioventù Antoniana", jiġifieri Xirka ta' Żgħażagħ ta' Sant'Antnin. U min irid jasal wasla sa Bet-Saħur, jekk ma tkunx x-xita, jista'; imur iżur żjara lill-kappella l-ġdida tar-Rgħajja, mibnija fil-bur fejn kienu jirgħu n-nagħaġ, fil-lejl tal-Milied, meta waslitilhom l-aħbar tat-Twelid ta' Ġesù. Dik inhar il-kappella tibqa' minn fil-għodu sa fil-għaxija miftuħa.

U dawn huma kelmtejn fuq kif isir Għid il-Ħammiem f'Bet-Leħem, fis-sitta ta' Jannar.

PIFAN.

ĦJIEL TAT-TERRA SANTA

Dik li l-lum aħna nsejħulha **Terra Santa,** bil-Malti sewwa "Art Imqaddsa" hi dik l-art infisha li fir-Rabta l-Qadima kienu jgħidulha l-art ta' Kanghan, jew Kangħanija. Din l-art kienet imwegħda minn Alla lil Abram, lil Ġakob u lin-nisel tagħhom. U billi kliem Alla ma jonqosx, seħħ kull ma qalilhom; ara kemm li l-Israelijin, jiġifiri wlied Alla, wara li damu daqqa ta' erbgħin sena fid-deżert, daħlu ġewwa Kangħan. It-**Terra Santa,** il-lum aktarx tissejjaħ ukoll Palestina. Titqassam f'Galilija, Samarija, u Jehudija.

It-Terra Santa tagħmel mas-Surija, bħal ma magħha tagħmel ukoll il-Feniċja. U għala, tgħid, tissejjaħ Art Imqaddsa? L-iżjed, m'hux għax kienet l-art tal-Patrijarki u tal-Profeti. l-anqas għax fiha ġraw l-aktar ġrajjiet egħżież tar-rabta l-qadima, imma l-iżjed għax hi l-art ta' Ġesù u ta' Marija u ta' Ġużeppi, u fiha saħħu l-egħżeż ħwejjeġ tal-Liġi Nisranija. Jekk inħarsu lejn Nazaret fiha naraw isir bniedem bħalna lil sidna Ġesù: fl-art tal-fjuri jinbet il-fjur maħtur ta' Jesse. Jekk inħarsu lejn Betlehem, fih nilmħu jitwieled minn sidtna Marija fost l-aqwa għeġubijiet, 'il Ġesù tarbija. Jekk inħarsu lejn Ġerusalem, nilmħu lil Marija tippreżenta lil Binha Ġesù erbgħin jum wara l-Milied, f'idejn ix-Xwejjaħ Xmuni: naraw lil Ġesù tfajjel jeħodha mal-għorrief: jistitwixxi s-Sagrament Imqaddes tal-artal: narawh ibati, imut, u jqum minn bejn l-imwiet: narawh jidher lil Ommu l-Għażiża u lil Marijiet l-oħra, narawh jitla' s-sema: naraw nieżla fiċ-Ċenaklu ta' Sijon lir-Ruħ il-Qodos fuq l-Appostli u wisq ħwejjeġ oħra. Jekk inħarsu lejn Kana tal-Galilija, naraw lil Ġesù jbiddel l-ilma f'inbid, l-iżjed tajjeb; jekk nħarsu lejn it-Tabor nilmħu lil Ġesù jittrasfigura ruħu: naraw lil wiċċu jiddi bħala x-xemx, il-ħwejjeġ isi-

ru bojod bħas-silġ. Jekk inħarsu lejn Tabarija nilmħu lil Ġesù jagħżel lil Pietru bħala rajjes tal-Knisja. Jekk inħarsu... iżda għal fejn neħduha bi twila, jekk fit-Terra Santa seħħew l-aqwa u l-egħżeż ħwejjeġ tagħna Nsara? Jekk it-Terra Santa hi l-art mirfusa, biex hekk ingħid, xiber b'xiber mnn Ġesù, minn Marija u minn Ġużeppi? Jekk hi l-art li semgħet il-biki u t-tnehid ta' Ġesù tarbija? Jekk hi l-art li lemħet l-aqwa egħġubijiet li saħħaħ l-Iben t'Alla? Jekk hi l-art f'kelma waħda, maħsula b'Demmu l-għażiż?

Dan hu, aħwa tiegħi, il-ħjiel tat-Terra Santa. U jista' mela qatt ikun, li aħna ma nħobbux art hekk imbierka? Jista' qatt ikun li aħna ma ninġibdux lejn art hekk għażiża? U min fostna ma jixtieqx imur kieku jżurha xi darba? Min ma jitħajjarx ferm jixteħet quddiem il-Qabar Għażiż ta' Kristu, ibusu u jxarrbu bid-dmugħ ta' għajnejh? U mela l-Misilmin jaraw kif jagħmlu u jmorru jżuru fil-Mekka l-qabar ta' Muhammed, u aħna, Insara Kattolki, xejn ma nfittxu li mmorru nżuru l-Qabar Għażiż ta' Sidna Ġesù Kristu f'Ġerusalem? Ma jistax ifisser xi tħoss il-qalb tan-Nisrani quddiem dak il-Qabar Għażiż ħlief biss min ġarrab. Qatt ma ninsa x'ħassejt fuq dak il-Qabar! U min ma jixtieqx imur iżur is-Santwarji l-oħra tat-Terra Santa?

Jekk ma nistgħux immorru nżuru t-Terra Santa, għall-anqas, inħobbuha u ngħożżuha: ingħinuha mill-aħjar li nistgħu. U nistgħu, tafux, ngħinuha, jekk irridu. Kif, tgħiduli? Billi ninkitbu fl-Opra għażiża tat-Terra Santa, li minnha nitkellmu 'l-quddiem iżjed, f'taqsima għaliha.

Dun Xand Cortis, D.D.,
Miss. Apost.

(*). Ftit ilu, nhar ta' Ħadd filgħodu, kont qiegħed indur fuq il-Monti u l-ħabib u pajżan tiegħi, is-Sur Ġużè Gatt, newwilli naqra ta' ktieb fuq it-Terra Santa. Ħsibt li ma kienx sa jiswieli, imma meta ħarist lejh, sibtu miktub minn Dun Xand Cortis, wieħed mit-tlieta li jien ngħodd bħala mgħallmin tiegħi fil-Lingwa Maltija. U meta ftaħtu rajt li kull ma fih miktub għadu jgħodd għal-lum ukoll, għax fil-Palestina d-dinja ftit li xejn titbiddel, għal kemm ilu miktub fuq il-ħamsin sena. Hawn mela, silta minnu: ġawhra ta' kitba Maltija. 'K il-Bambin irid, inġibu siltiet oħra 'il quddiem. (Nota ta' l-Editur)

QWIEL TA' SAN PAWL

Oi dynatoi ta asthenemata ton adynaton bastazein. "Dawk li jifilħu għandhom jerfgħu t-tagħbija ta' dawk li ma jifilħux" (Rumin, XV, 1). Din għandha tkun ir-regla fost l-Insara, li għandhom jagħmlu m'hux dak li jħossu li jaqbel lilhom, imma dak li jafu li jrid Alla, li ħalaq lil kull ħadd u jgħożż lil kull ħadd xorta waħda.

Ei dokei tis einai ti meden on, frenapa eavton. "Jekk xi ħadd jaħseb li hu xi ħaġa waqt li m'hu xejn, iqarraq bih in-nifsu" (Galatin, VI, 3). Qawl li hu ċar għal kollox, u ma jeħtieġx tifsir.